

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO. 410.016.03.2022

Pani
Miroslawa Jakubowska
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
Centrum Opieki Socjalnej w Zduńskiej Woli
ul. Getta Żydowskiego 21B
98-220 Zduńska Wola

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/055 – Wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi
ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź
T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90
llo@nik.gov.pl

Piotrowski

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej w Zduńskiej Woli (dalej: MOPS lub Ośrodek), ul. Getta Żydowskiego 21B, 98-220 Zduńska Wola
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mirosława Jakubowska, Dyrektor MOPS, od 29 stycznia 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja wykonywania zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19 2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19 oraz jej efekty
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2022 (do dnia zakończenia kontroli, tj. 14 września 2022 r.), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Rafał Piotrowski, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LLO/97/2022 z 2 czerwca 2022 r.

(akta kontroli str.1-2)

---

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że MOPS w okresie objętym kontrolą podejmował prawidłowe działania w zakresie wsparcia i pomocy dla osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19, a stwierdzona w wyniku kontroli NIK nieprawidłowość, nie wpłynęła na sprawny przebieg samego procesu wsparcia i pomocy.

W MOPS prawidłowo zorganizowano wykonywanie zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom w kryzysie. MOPS rzetelnie wywiązywał się z obowiązku w zakresie udziału w opracowywaniu i monitorowaniu realizacji dokumentów strategicznych, w których uwzględniano problematykę pomocy rodzinom przeżywającym trudności. Zapewniono dostęp do informacji o możliwości uzyskania pomocy w związku z problemami rodzin spowodowanymi pandemią. W trakcie pandemii, okres oczekiwania na udzielenie pomocy osobom potrzebującym nie uległ wydłużeniu. Nie wystąpiły także przypadki nieudzielenia pomocy lub nierozpatrzenia wniosków skierowanych do MOPS od osób potrzebujących. W okresie pandemii nie nastąpiła zmiana w zakresie celów i zadań MOPS w obszarze wsparcia i pomocy rodzinom przeżywającym trudności, jednak pojawiły się nowe formy ich realizacji, tj. pomoc dla rodzin i osób w kwarantannie oraz wsparcie dla seniorów w ramach programu pn. „Wspieraj seniora”. Zmiana sposobu działania MOPS nie wpłynęła negatywnie na możliwość uzyskania pomocy. MOPS dysponował wystarczającymi zasobami kadrowymi dla zapewnienia pełnej realizacji zadań na rzecz pomocy i wsparcia rodzin.

Osoby potrzebujące mogły skorzystać ze wsparcia w mieszkaniach chronionych, jednak udzielając tej formy wsparcia MOPS nie zawsze przestrzegał przepisów ustawy o pomocy społecznej³, ponieważ wydanie objętych badaniem decyzji o skierowaniu do korzystania z tego wsparcia nie było poprzedzone wymaganymi pisemnymi uzgodnieniami z osobami ubiegającym się o skierowanie. W okresie objętym kontrolą pobyt w mieszkaniach chronionych był przyznawany osobom uprawnionym, jednak miejsca w mieszkaniu pozostawały niezagospodarowane przez cztery lata. Osobom przeżywającym trudności oraz będącym w kryzysie zapewniano dostępność poradnictwa i specjalistycznej pomocy w ramach interwencji kryzysowej. MOPS współpracował również z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi, zapewniając osobom potrzebującym dostępność różnych form pomocy. Zapewniano dzieciom z rodzin z problemami wsparcie w Świetlicy środowiskowej. Prawidłowo realizowano procedurę „Niebieskie Karty” oraz działalność pracowników MOPS w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja wykonywania zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19

Opis stanu faktycznego

1.1. Formy wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, ze zm.; dalej: ustawa o pomocy społecznej.

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

W kontrolowanym okresie MOPS zapewnił dostępność specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, prawnego i rodzinnego, zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Osoby potrzebujące wsparcia miały możliwość skorzystania z nieodpłatnych porad prawnych świadczonych dwa razy w tygodniu w 2019 r., a od 2020 r. – trzy razy w tygodniu przez zatrudnionego w MOPS prawnika. Mieszkańcy Zduńskiej Woli mogli skorzystać również z porad dwóch psychologów zatrudnionych w MOPS, którzy w badanym okresie dyżurowali trzy razy w tygodniu.

Liczba form wsparcia zrealizowanych przez MOPS w poszczególnych latach 2019-2022 (I połowa) przedstawiała się następująco:

- poradnictwo psychologiczne, odpowiednio: 114, 68, 94 i 33 udzielonych porad,
- poradnictwo prawne, odpowiednio: 38, 15, 16 i cztery udzielone porady,
- poradnictwo socjalne, odpowiednio: 868, 860, 826 i 631 udzielonych porad,
- poradnictwo rodzinne, odpowiednio: 40, 11, 63 i 33 udzielonych porad.

(akta kontroli str. 465-485, 1580)

Pracownicy MOPS udzielali pomocy w formie pracy socjalnej. Ponadto w okresie objętym kontrolą zawarte zostały 144 kontrakty socjalne. MOPS realizował również projekty socjalne, których liczba wynosiła odpowiednio: w 2019 r. – pięć, zaś w 2020, 2021 i w I połowie 2022 r. – po cztery oraz organizował grupy wsparcia.

(akta kontroli str. 1537-1553)

W okresie kontrolowanym, wsparciem asystentów rodziny objęto trzy rodziny w 2019 r. i dwie rodziny w 2021 r. W strukturze MOPS funkcjonował Klub Seniora oraz placówka wsparcia dziennego w formie opiekuńczej – Świetlica środowiskowa dysponująca 30 miejscami przeznaczonymi dla dzieci w wieku od 7 do 16 lat, zamieszkujących na terenie miasta Zduńska Wola.

Świetlica środowiskowa była komórką organizacyjną MOPS, zgodnie z zarządzeniem nr 27/18 Dyrektora MOPS z dnia 22 października 2018 r. Świetlicą środowiskową kierował Kierownik zatrudniony przez Dyrektora MOPS. Nadzór nad właściwym funkcjonowaniem Świetlicy sprawował Dyrektor MOPS.

Klub Seniora działał zgodnie z Regulaminem organizacyjnym⁵ w strukturze organizacyjnej MOPS. Działalność Klubu koordynował pracownik Ośrodka⁶ zgodnie z zakresem obowiązków służbowych określonym przez Dyrektora MOPS. W związku z tym nie było podstaw do zatrudniania odrębnie kierownika Klubu Seniora.

Dane dotyczące organizacji pracy placówek w okresie pandemii COVID-19 zostały przedstawione w pkt 1.7 wystąpienia pokontrolnego.

W badanym okresie MOPS nie zapewniał pomocy w formie rodzin wspierających.

(akta kontroli str. 1537-1553)

W poszczególnych latach objętych kontrolą, interwencją kryzysową zostało objętych odpowiednio: 24, 20, 14 i dwie rodziny⁷.

(akta kontroli str. 1537-1553)

W MOPS działały dwa numery telefonów interwencyjnych obsługiwane przez pracowników MOPS⁸. Działały one 7 dni w tygodniu w godz. 8.00-22.00. Dostępna była również pomoc specjalistów Punktu ds. Przemocy w Rodzinie. W okresie pandemii COVID-19, Ośrodek udzielał pomocy specjalistycznej zarówno stacjonarnie w warunkach reżimu sanitarnego, jak i telefonicznie.

MOPS nie prowadził miejsc całonocnego schronienia. Ta forma pomocy realizowana była we współpracy z organizacjami prowadzącymi działalność na rzecz

⁵ Wprowadzonym do stosowania Zarządzeniem nr 2/18 Dyrektora MOPS z dnia 2.01.2018 r. ze zm.

⁶ Kierownik Działu Pomocy Środowiskowej

⁷ Liczba interwencji tj: w 2019 r. – 24, 2020 r. – 20, 2021 r. – 14, 2022 r. – 2.

⁸ Przez Kierownika Działu Pomocy Środowiskowej, Kierownika Działu Świadczeń i Usług oraz Dyrektora MOPS.

osób bezdomnych. Zasady korzystania z miejsc całodobowego schronienia⁹ określała umowa Gminy Miasto Zduńska Wola ze schroniskiem dla osób bezdomnych wylonionym w drodze procedury przetargowej.

Ośrodek prowadził Punkt ds. Przemocy w Rodzinie, który realizował wsparcie dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz sprawców przemocy. W badanym okresie liczba udzielonych porad w formie poradnictwa psychologicznego uległa zmniejszeniu tj. 2019 r. - 11 porad, w 2020 r. – trzy, w 2021 r. – cztery, a w 2022 r. (I połowa) – jedna. Zasady korzystania zostały uregulowane w Procedurze¹⁰ postępowania w sprawie realizacji zadań w ramach Punktu ds. przemocy w rodzinie w sytuacji epidemiologicznej w kraju w związku z rozprzestrzenianiem się koronawirusa. W ww. procedurze szczegółowo określono m.in. organizację pracy specjalistów¹¹, procedurę przyjęć interesantów¹² oraz postępowanie w przypadku stwierdzenia podejrzenia zakażenia COVID-19 u klienta lub specjalisty.

(akta kontroli str. odp. 1537-1553)

MOPS zapewniał pomoc w postaci posiłku, w tym m.in. w zakresie dożywiania dzieci¹³.

(akta kontroli str. 1537-1553)

W badanym okresie MOPS posiadał jedno mieszkanie chronione wspierane dla trzech osób. MOPS użytkował to mieszkanie na podstawie uchwały¹⁴ Rady Miasta Zduńska Wola z dnia 27 listopada 2017 r. Zgodnie z zapisami uchwały mieszkanie chronione przeznaczone było dla pełnoletnich osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub stopniem umiarkowanym, w odniesieniu do których orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsje oraz niewidomych, które nie wymagały całodobowej opieki osób trzecich, zamieszkałych na terenie miasta. Zasady korzystania uregulowano w Regulaminie pobytu w mieszkaniu chronionym wprowadzonym Zarządzeniem nr 1/18 Dyrektora MOPS z dnia 2 stycznia 2018 r.

(akta kontroli str. 1537-1553)

W kontrolowanym okresie MOPS udzielał także pomocy rodzinom i osobom przeżywającym trudności, zapewniając wsparcie asystenta rodziny¹⁵, pracownika w ramach programu „Wspieraj seniora”¹⁶, który dokonywał zakupów artykułów spożywczych i środków higieny osobistej, a także opiekuna osób starszych.

(akta kontroli str. 1532-1553)

W okresie pandemii COVID-19 Ośrodek realizował wszystkie zadania zapisane w ustawie o pomocy społecznej na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności, np. osób będących w sytuacji kryzysowej, w tym w związku z przemocą w rodzinie. Nie uległy zmianie rodzaje pomocy, nastąpiła jedynie zmiana formy ich realizacji. Zmiana sposobu działania polegała jedynie na udzielaniu pomocy w warunkach reżimu

⁹ Każdorocznie do 25 miejsc pobytu dla osób bezdomnych z terenu Miasta Zduńska Wola z zastrzeżeniem przyjęcia dodatkowych osób powyżej limitu w sytuacjach kryzysowych w szczególności w okresie występowania niskich temperatur lub sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego.

¹⁰ Stanowiącej załącznik nr 1 do zarządzenia nr 10/20 Dyrektora MOPS z dnia 10 czerwca 2020 r.

¹¹ Zgodnie z którą: wszyscy specjaliści musieli stosować i przestrzegać podstawowych zasad zapobiegawczych, które istotnie wpływały na ograniczenie ryzyka zakażenia (m.in. często myć ręce, zakrywać podczas kaszlu i kichania usta i nos łokciem). Dodatkowo podczas poradnictwa powinien być zachowany odstęp, używa się maseczki lub przyłbicy, dezynfekuje przez wejściem ręce. Specjalista i interesant korzysta z własnych przyborów i dokumentów i wietrzy pokój.

¹² Zgodnie z którą klient dezynfekuje ręce, używa maseczki lub przyłbicy, wypełnia oświadczenie oraz zachowuje od specjalisty odstęp min. 1.5 metra.

¹³ Liczba świadczeń tj: w 2019 r. – 28877, 2020 r. – 14680, 2021 r. – 18766.

¹⁴ Nr XLVII/509/17 w sprawie utworzenia mieszkania chronionego w ramach Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” oraz określenia zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym.

¹⁵ W badanym okresie: dwóch asystentów rodziny w ramach Zespołu ds. Asysty Rodzinnej.

¹⁶ W ramach realizacji, którego zostało złożonych 17 wniosków i 17 osób otrzymało wsparcie.

sanitarnego. Ponadto zapewniono organizację i działanie punktu informacji telefonicznej w związku z realizacją przez Miasto Zduńska Wola Narodowego Programu Szczepień Ochronnych przeciwko wirusowi Sars-CoV-2. Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS pojawiły się również nowe formy, tj. pomoc dla rodzin i osób w kwarantannie oraz wsparcie dla seniorów w ramach programu pn. „Wspieraj seniora”, w ramach którego MOPS dokonywał zakupów artykułów spożywczych i środków higieny osobistej.

(akta kontroli str. 1532-1553)

W okresie pandemii COVID-19 formy pomocy i wsparcia w MOPS nie uległy istotnym zmianom. Najczęściej stosowanymi formami pomocy były świadczenia pieniężne i świadczenia niepieniężne, tj. zasiłki celowe¹⁷, zasiłki okresowe¹⁸, zasiłki stałe¹⁹ oraz praca socjalna.

(akta kontroli str. 1532-1536)

W okresie pandemii, MOPS realizował wszystkie formy pomocy przewidziane przepisami o pomocy społecznej. Zmianie uległa jedynie forma pomocy, tj. wizyty pracowników zostały ograniczone i zamienione na formę pracy poprzez utrzymanie kontaktu telefonicznego, a w przypadku specjalistów pracujących w Punkcie ds. Przemocy w Rodzinie zostało one również zmienione z formy bezpośredniego kontaktu na wsparcie telefoniczne. Dyrektor MOPS wyjaśniła, że w okresie pandemii nie w pełni realizowane były potrzeby dotyczące zapewnienia miejsc noclegowych osobom bezdomnym w ogrzewalni lub noclegowni. W celu rozwiązania tego problemu wystosowano pisma m.in. do SM „Lokator”, TBS „Złotnicki”, Urzędu Miasta Biura Gospodarki Lokalowej, Starostwa Powiatowego z prośbą o wyznaczenie miejsca, które można byłoby przeznaczyć na noclegownię lub ogrzewalnię oraz odbyto rozmowy ze stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi w tym zakresie – jednak nie były one zainteresowane współpracą. W związku z powyższym nie uzyskano zakładanych efektów.

(akta kontroli str. 1532-1536)

1.2. Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych

W badanym okresie obowiązywały dwie Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zduńska Wola na lata 2010-2020²⁰ oraz 2021-2030²¹. Strategie te stanowiły materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów z zakresu polityki społecznej²². Strategie spełniały warunki określone w art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, tj. zawierały zdiagnozowane problemy społeczne w perspektywie działalności MOPS, identyfikację najważniejszych problemów społecznych miasta Zduńska Wola, analizę otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego, głównych obszarów polityki społecznej (analiza SWOT). W strategiach zawarto misję, cele strategiczne i operacyjne oraz zadania im odpowiadające wraz z harmonogramem tych działań. Ponadto obie strategie zawierały zapis o zasadach monitorowania ich realizacji. Oceny realizacji i koordynacji działań zawartych w Strategiach miał dokonywać corocznie MOPS przy sprawozdaniu z działalności Ośrodka.

W strategiach uwzględniono zagadnienia dotyczące zapewnienia wsparcia osobom i rodzinom przeżywającym trudności, dotyczące m.in.:

- prowadzenia specjalistycznego poradnictwa, terapii rodzinnej, pomocy psychologicznej;

Piotrowski

¹⁷ W 2019 r. - 350 świadczeń w 2020 r. - 321, w 2021 r. - 260.

¹⁸ W 2019 r. - 2248 świadczeń, w 2020 r. - 2081, w 2021 r. - 2123.

¹⁹ W 2019 r. - 1722 świadczeń, w 2020 r. - 1596, w 2021 r. - 1512.

²⁰ Uchwała Nr XLIV/423/09 Rady Miasta Zduńska Wola z dnia 21 grudnia 2009 r.

²¹ Uchwała Nr XXIX/521/20 Rady Miasta Zduńska Wola z dnia 18 grudnia 2020 r.

²² Opisane szerzej w pkt. 1.3 i 1.10.

- organizowania lub finansowania działań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy (praca ze sprawcami przemocy);
- organizowania działań informacyjnych, służących podnoszeniu świadomości społecznej lokalnej w zakresie przemocy w rodzinie;
- zapewnienia miejskiego „systemu” ochrony ofiar przemocy z uwzględnieniem bezpiecznego schronienia na terenie Zduńskiej Woli;
- doraźnego poradnictwa specjalistycznego: wsparcia psychologicznego, socjalnego i prawnego;
- udzielania informacji, w tym za pomocą środków masowego przekazu na temat miejsc, gdzie mogą uzyskać pomoc ofiary przemocy;
- kontynuowania działań Punktu ds. Przemocy w Rodzinie;
- organizowania grup wsparcia (np. w ramach projektów ze środków pomocowych).

(akta kontroli str. 3-264)

W projekcie Strategii na lata 2021-2030 Ośrodek nie uwzględnił uwarunkowań dotyczących pandemii COVID-19. Dyrektor MOPS wyjaśniła, że przy opracowywaniu Strategii na lata 2021-2030 nie uwzględniono wprost uwarunkowań pandemii COVID-19 z uwagi na brak wiedzy w zakresie długości trwania epidemii. Ponadto uznano, iż błędne byłoby wprowadzenie zmian w Strategii w przypadku krótkiego trwania epidemii, w szczególności, iż Strategia opracowywana była na okres kolejnych 10 lat.

(akta kontroli str. 1576-1577)

W strategiach sformułowano cztery nw. cele strategiczne biorąc pod uwagę analizę programów lokalnych, stan zasobów instytucji i podmiotów z terenu Miasta Zduńska Wola oraz opinie i rekomendacje ekspertów:

1. Wsparcie i pomoc rodzinom w trudnej sytuacji życiowej.
2. Rozwój lokalnego systemu wsparcia osób starszych.
3. Wsparcie rozwoju i wyrównywania szans dla dzieci i młodzieży.
4. Kompleksowe, interdyscyplinarne wsparcie i integracja osób wykluczonych, w szczególności osób z niepełnosprawnościami.

Realizując ww. cele przewidziane w Strategiach, MOPS podejmował działania polegające na:

- prowadzeniu pracy socjalnej z rodzinami, w których występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze służące utrzymaniu dziecka w rodzinie;
- organizowaniu działań informacyjnych, służących podnoszeniu świadomości społecznej lokalnej w zakresie przemocy w rodzinie;
- prowadzenia systematycznej diagnozy problemów i deficytów w zakresie roli opiekuńczo-wychowawczej względem dzieci oraz oceny sytuacji dziecka w rodzinie;
- współpracy z placówkami oświatowymi, sądem i innymi instytucjami zajmującymi się pracą z rodziną;
- zapewnieniu ofiarom przemocy w rodzinie adekwatnej pomocy i wsparcia w formie terapii rodzinnej.

(akta kontroli str.3-264, 1532-1536)

Cele sformułowane w strategii zostały corocznie zrealizowane²³. W wyniku analizy sprawozdań z realizacji Strategii za poszczególne lata objęte kontrolą wynikało, że MOPS zrealizował zadania mu przypisane wspólnie z innymi instytucjami zgodnie z określonym harmonogramem w powiązaniu z przyjętymi celami. I tak:

- w celu wsparcia i pomocy rodzinom w trudnej sytuacji życiowej w Ośrodku działań Zespół ds. Asysty Rodzinnej, w skład którego wchodziło czterech pracowników socjalnych i dwóch asystentów rodziny.

Piotrowski

²³ W wyniku monitorowania stopnia ich realizacji.

- w celu rozwoju lokalnego systemu wsparcia osób starszych w ramach struktury organizacyjnej w Ośrodku, funkcjonował Klub Seniora oraz na terenie Gminy Krasznicki Klub Seniora „Lokomotywa 60+”. Kluby te dokonywały aktywizacji i integracji społecznej osób starszych poprzez organizowanie spotkań oraz podejmowanie działań umożliwiających osobom starszym aktywne spędzanie wolnego czasu, rozwijanie zainteresowań oraz pobudzanie do aktywności fizycznej;
- w celu wsparcia rozwoju i wyrównywania szans dla dzieci i młodzieży MOPS włączał się w akcje informacyjne z zakresu przeciwdziałania przemocy, przypominające o tym że wszystkie osoby doznające przemocy, w tym również te najmłodsze mogą uzyskać pomoc w Punkcie ds. Przemocy w Rodzinie. Znaczącym wsparciem w realizacji tego celu było również prowadzenie Świetlicy środowiskowej dla 30 dzieci;
- w celu kompleksowego, interdyscyplinarnego wsparcia i integracji osób wykluczonych, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, MOPS realizował programy resortowe, tj.: „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” oraz „Opieka wytchnieniowa”, których celem było m.in. zapewnienie pomocy w wykonywaniu codziennych czynności, funkcjonowaniu w życiu społecznym oraz wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących opiekę nad dziećmi i osobami z orzeczeniami o znacznym stopniu niepełnosprawności. Ponadto świadczone usługi opiekuńcze realizowane u osób, które z powodu wieku lub choroby wymagały pomocy innych osób, a były jej pozbawione. A w przypadku osób z orzeczoną niepełnosprawnością obejmowano je pomocą materialną, głównie w formie zasiłków stałych. W ramach realizacji tego celu MOPS dokonywał również kompletowania dokumentacji dla osób przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie w zakresie skierowania do środowiskowego domu samopomocy.

W wyniku ograniczeń spowodowanych pandemią COVID-19 czasowo zawieszano działalność Klubu Seniora, Świetlicy Środowiskowej oraz spotkania grup wsparcia. Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS zawieszając zajęcia kierowano się troską o bezpieczeństwo i zdrowie osób starszych, dzieci oraz uczestników grup wsparcia, jak również brano pod uwagę lokalną sytuację epidemiczną.

(akta kontroli str. 265-464, 1532-1536)

Dyrektor MOPS koordynował i monitorował²⁴ realizację Strategii, poprzez bezpośrednią całoroczną współpracę z przedstawicielami instytucji (m.in. Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zduńskiej Woli), które były bezpośrednimi jej realizatorami oraz poprzez spotkania zespołów roboczych, a w szczególności poprzez analizę przedłożonych zbiorczych informacji przesyłanych przez instytucje z uwzględnieniem obszarów strategicznych i zrealizowanych celów szczegółowych. Realizacja Strategii była również omawiana na posiedzeniach Komisji Rodziny i Spraw Społecznych Rady Miasta.

(akta kontroli str.1532-1536)

1.3. Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W opracowanych na lata 2010-2020 oraz 2021-2025 Miejskich Programach²⁵ Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie²⁶ ujęto zagadnienia dotyczące wsparcia dla rodzin przeżywających trudności. W programach określono, iż będą one realizowane głównie poprzez profilaktykę i edukację społeczną, ochronę i pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie,

²⁴ Poprzez ocenę jakościową.

²⁵ Wprowadzonych Uchwałami odpowiednio nr: XLIV/424/09 z dnia 21.12.2009 r. i XXIX/517/20 z dnia 18.12.2020 r.

²⁶ Dalej: „program przeciwdziałania przemocy”

Piotarow

oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie, ale także poprzez podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Działania, które zostały przypisane do realizacji MOPS dotyczyły m.in. integrowania i koordynowania działań w zakresie przeciwdziałania przemocy, rozpowszechniania informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz udzielania bezpłatnej pomocy w formie poradnictwa: psychologicznego, prawnego i socjalnego.

(akta kontroli str. 486-536)

W trakcie trwania pandemii COVID-19 zadania określone w programach przeciwdziałania przemocy były na bieżąco realizowane, jednak z uwagi na pandemię nastąpiła zmiana formy ich realizacji, np. poradnictwo i wsparcie było realizowane telefonicznie, a szkolenia miały formę on-line. W ramach bieżącej działalności Ośrodka zrealizowano wszystkie zadania ujęte w Programach, za wyjątkiem tych dotyczących udziału sprawców przemocy domowej w programach korekcyjno-edukacyjnych, zorganizowania konferencji z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz spotkań grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą. Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS, pierwszy obszar nie został zrealizowany z uwagi na brak sądowych nakazów odbycia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy, a dobrowolnie sprawcy nie chcieli w nich uczestniczyć, natomiast brak zorganizowania konferencji z zakresu przeciwdziałania przemocy wynikał z zaistniałej sytuacji epidemiologicznej i zwiększenia zachorowań na koronawirusa w powiecie zduńskowolskim.

(akta kontroli str. 1532-1536)

Monitorowanie realizacji programu przeciwdziałania przemocy oraz adekwatności celów następowało poprzez analizę przedstawianą w rocznym sprawozdaniu z realizacji zadań Programu, przedkładanego Radzie Gminy. W sprawozdaniach tych zostały ujęte rodzaje oraz wskaźniki²⁷ wykonania działań jakie podejmował MOPS w celu realizacji ww. programu. Działania te dotyczyły m.in. zwiększania skuteczności oddziaływania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, rozpowszechniania materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności, organizowania spotkań, szkoleń, kampanii dla podmiotów prowadzących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, organizowania programów profilaktycznych w szkołach oraz podnoszenia i doskonalenia umiejętności kadry pracującej z osobami doświadczającymi przemocy. MOPS sporządzał również sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie do jednostek nadrzędnych: Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi oraz Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS, monitoring realizacji programu odbywał się poprzez dokonywanie oceny sytuacji przez Zespół Interdyscyplinary oraz grupy robocze, jak również poprzez stałą współpracę z innymi instytucjami, tj. Komendą Powiatową Policji w Zduńskiej Woli., Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zduńskiej Woli, Prokuraturą Rejonową w Zduńskiej Woli oraz pedagogami szkolnymi.

(akta kontroli str. 537-643, 1532-1536)

MOPS dokonywał identyfikacji i oceny zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie zgłoszeń z innych instytucji, od osób prywatnych oraz samych ofiar przemocy. Z danych przedstawianych w sprawozdaniach z realizacji programu przeciwdziałania

²⁷ Dotyczące m.in. realizacji pomocy w formie poradnictwa psychologicznego (liczba osób objętych pomocą odpowiednio: 159, 116, 150) oraz psychologicznego w związku z przemocą w rodzinie (liczba osób objętych pomocą odpowiednio: 132, 65, 142).

P. B. C. W.

przemocy, na terenie miasta Zduńska Wola, wynikało iż liczba przypadków przemocy w rodzinie²⁸ w badanym okresie utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

(akta kontroli str. 537-643, 1526-1531)

1.4. Rozeznanie problemów społecznych i analiza potrzeb

Zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektora, w MOPS dokonywano rozpoznania problemów społecznych i analizy potrzeb z uwzględnieniem wpływu pandemii COVID-19 w ramach stałego kontaktu pracowników socjalnych z rodzinami objętymi wsparciem Ośrodka, a w ramach współpracy z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego w Zduńskiej Woli i Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Zduńskiej Woli, pozyskiwano informacje o osobach przebywających w kwarantannie i potrzebujących pomocy.

W ramach rozpoznania potrzeb w okresie pandemii COVID-19 wprowadzono nowe, adekwatne do sytuacji formy pomocy polegające na dostarczaniu do domu podstawowych artykułów żywnościowych, artykułów higieny osobistej, leków oraz zapewnienia posiłków. Nową formą pomocy w trakcie pandemii było również zapewnienie transportu na szczepienie osobom niepełnosprawnym i mającym trudności w samodzielnym dotarciu do punktu szczepień.

(akta kontroli str.1572-1575)

Corocznie Dyrektor MOPS przedstawiała Radzie Miasta ocenę zasobów pomocy społecznej sporządzoną w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej, a także sprawozdania z działalności MOPS. Sprawozdania z działalności Ośrodka za poszczególne lata 2019-2021 przedkładane Radzie Miasta w trybie art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej zawierały informacje o realizacji w danym roku zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy. W ww. ocenach zasobów pomocy społecznej przedstawiane były potrzeby w zakresie pomocy społecznej. We wnioskach końcowych ocen za lata 2019-2021 wskazano brak psychologa o specjalizacji terapia małżeńska i psychiatry dziecięcego, który realizowałby działania na rzecz rodzin będących w kryzysie i przeżywających inne trudności oraz potrzeby dotyczące zapewnienia miejsc noclegowych osobom bezdomnym w ogrzewalni lub noclegowni.

(akta kontroli str.614-853, 1572-1575)

W badanym okresie w gminie Zduńska Wola nie opracowano i nie wdrożono lokalnych programów wynikających z art. 110 ust. 10 ustawy o pomocy społecznej, w obszarach, które rekomendowano w ramach wykazu potrzeb w zakresie pomocy społecznej. Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS na lokalnym rynku występuje brak specjalistów z zakresu psychiatrii dziecięcej, a psychiatry z większych ośrodków nie są zainteresowani podjęciem współpracy.

(akta kontroli str.1572-1575)

1.5. Zasoby pomocy społecznej gminy

Zasoby instytucjonalne, jakimi w okresie objętym kontrolą dysponowała gmina Zduńska Wola, obejmowały: placówkę wsparcia dziennego – świetlicę środowiskową (30 miejsc) oraz jedno mieszkanie chronione dla trzech pełnoletnich osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub stopniem umiarkowanym, w odniesieniu do których orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenie rozwojowe lub epilepsję oraz niewidomych, którzy nie wymagają całodobowej opieki osób trzecich zamieszkałych na terenie Zduńskiej Woli. MOPS nie prowadził noclegowni ani domów pomocy społecznej. W ocenach zasobów pomocy społecznej za lata 2019-2021 wskazano na potrzebę poszerzenia infrastruktury społecznej o utworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych, co miało się przyczynić do zatrzymania osób starszych

²⁸ Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej karty” odpowiednio: 2019 r. – 73, 2020 r.- 64, 2021 r. – 69.

w miejscu zamieszkania. Do dnia zakończenia kontroli takiej placówki nie utworzono, w wyniku braku środków finansowych.

(akta kontroli str.537-643, 1526-1531, 1537-1553)

1.6. Trudności w realizacji zadań w zakresie pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w związku z pandemią COVID-19

W związku z pandemią COVID-19 nie nastąpiła zmiana w zakresie celów i zadań MOPS w obszarze wsparcia i pomocy osobom przeżywającym trudności, natomiast nastąpiła zmiana formy ich realizacji. Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS problemem w realizacji zadań związanych z udzielaniem wsparcia osobom będącym w sytuacji kryzysowej, była obawa rodzin/osób i pracowników przed zakażeniem się wirusem. W związku z tymi trudnościami zmieniono ich formę, tj. umożliwiono przeprowadzanie wywiadów środowiskowych oraz pracę socjalną w formie telefonicznej. Efektem tych działań była kontynuacja wsparcia zgodnie ze wskazanymi we wnioskach potrzebami.

(akta kontroli str.1526-1531)

1.7. Organizacja pracy OPS w okresie pandemii COVID-19

Wskutek pandemii COVID-19 zmianie uległa forma dostępnej pomocy. Zmiana sposobu działania Ośrodka polegała jedynie na ograniczeniu bezpośredniego kontaktu pomiędzy podopiecznymi, a pracownikami Ośrodka oraz rotacyjnym systemie pracy w okresach zwiększonej zachorowalności oraz czasowym zamknięciu grup wsparcia, Klubu Seniora i Świetlicy środowiskowej²⁹. MOPS pracował od poniedziałku do piątku w godzinach 8:30-15:30. Po godzinach pracy do dyspozycji osób potrzebujących uruchomiono dwa numery telefonów obsługiwane przez Kierowników Działu Pomocy Środowiskowej i Działu Świadczeń i Usług oraz Dyrektora MOPS. Wprowadzono również rotacyjny system pracy w okresach zwiększonej zachorowalności. Dodatkowo w okresie Świąt Wielkanocnych (2020 r.) umożliwiono osobom w potrzebie telefoniczne uzyskanie pomocy specjalistów punktu ds. przemocy w rodzinie. W okresie wzrostu zachorowań na Świetlicy środowiskowej wprowadzono również możliwość odrabiania lekcji on-line oraz możliwość komunikacji poprzez program Skype.

(akta kontroli str. 854-860, 1526-1531)

Osobom pracującym stacjonarnie oraz pracownikom terenowym zapewniono odpowiednie warunki i środki ochrony osobistej. W celu oddzielenia pracowników od klientów zastosowano przezroczyste ekrany z tworzywa sztucznego. Jak wyjaśniła Dyrektor, w celu zapewnienia bezpieczeństwa wprowadzono: obowiązek zakrywania ust i nosa, dezynfekcji rąk po wejściu do budynku. Każdy z pracowników Ośrodka wykonujących pracę w terenie był wyposażony w maseczki i rękawiczki jednorazowego użytku oraz płyn dezynfekujący, a pracownicy pracujący przy bezpośredniej obsłudze klientów zostali wyposażeni dodatkowo w przyłbice. Ponadto codziennie przeprowadzana była dezynfekcja środkiem biobójczym elementów wspólnych (tj.: klamek, telefonów stołów oraz biurka), zwiększono liczbę przerw, aby uniknąć jednoczesnego gromadzenia się większej liczby pracowników oraz wyznaczono jeden z pokoi jako izolatorium, w przypadku gdyby w MOPS pojawiła się osoba chora (podejrzanie zarażenia koronawirusem).

(akta kontroli str. 1537-1553)

W okresie pandemii informacja o możliwości uzyskania pomocy oraz jej zakresie umieszczana była na stronie internetowej, facebook-u oraz przekazywana była podczas rozmów telefonicznych. W momencie ograniczenia bezpośredniego kontaktu w Ośrodku uruchomiono urnę na korespondencję oraz formularze wniosków o pomoc.

Piotrowski

²⁹ Zgodnie z wytycznymi i poleceniami Wojewody Łódzkiego.

Przy drzwiach głównych dyżurował pracownik, który udzielał niezbędnych informacji, a w okresie zamknięcia budynku na drzwiach wejściowych umieszczono informacje o świadczonych usługach oraz wskazano numery telefonów pracowników realizujących poszczególne zadania.

W celu popularyzacji wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy, w związku z problemami rodzin spowodowanych pandemią, zamieszczano na stronie internetowej informacje o ofercie pomocy oraz podejmowano współpracę z innymi służbami, np. Policją, Strażą Miejską oraz Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Zduńskiej Woli. Dodatkowo prowadzono punkt informacji telefonicznej służący do przyjmowania zgłoszeń potrzeb transportowych osób niepełnosprawnych na szczepienia oraz udzielano informacji o szczepieniach.

(akta kontroli str. 1526-1531)

1.8. Dostępność specjalistów

W kontrolowanym okresie MOPS zapewniał rodzinom przeżywającym trudności m.in. specjalistyczne poradnictwo: prawne, psychologiczne, socjalne i rodzinne – zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie³⁰. Pomoc prawna i pomoc psychologa świadczona była na podstawie umów zlecenia.

W okresie objętym kontrolą w Ośrodku na stanowiskach specjalistów pracowało łącznie:

- 28 osób w 2019 r., w tym: 22 pracowników socjalnych, dwóch asystentów rodziny, dwóch psychologów, radca prawny oraz Dyrektor MOPS;
- 29 osób w 2020 r., w tym: 22 pracowników socjalnych, trzech asystentów rodziny, dwóch psychologów, radca prawny oraz Dyrektor MOPS;
- 28 osób w 2021 r., w tym: 21 pracowników socjalnych, trzech asystentów rodziny, dwóch psychologów, radca prawny oraz Dyrektor MOPS;
- 27 osób w 2022 r., w tym: 21 pracowników socjalnych, dwóch asystentów rodziny, dwóch psychologów, radca prawny oraz Dyrektor MOPS.

W okresie objętym kontrolą liczba zatrudnionych pracowników socjalnych wahała się od 21 do 22. W latach 2019-2021 jeden pracownik socjalny przypadł odpowiednio na 1894, 1829 i 1881 mieszkańców³¹ Zduńskiej Woli. Było to zgodne z wymogiem art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców.

(akta kontroli str.465-536, 861, 1526-1531)

W ramach przeprowadzonej analizy kwalifikacji siedmiu pracowników wybranych do próby stwierdzono, iż:

- Kierownik MOPS spełniał wymogi kwalifikacyjne określone w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, tj. posiadał wymagany staż pracy w pomocy społecznej oraz ukończone studia podyplomowe w zakresie organizacji pomocy społecznej;
- pracownicy socjalni³² mieli przygotowanie zawodowe do wykonywania pracy i spełniali warunki określone w art. 116 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej. Dwóch pracowników socjalnych posiadało specjalistyczne certyfikaty Instytutu Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- radca prawny zatrudniony na podstawie umowy zlecenie, spełniał wymogi kwalifikacyjne określone w ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych³³

³⁰ Dz. U z 2021 r., poz. 1249; dalej: ustawa o przeciwdziałaniu przemocy.

³¹ Liczba mieszkańców wynosiła odpowiednio: w 2019 r. – 41686, 2020 r. – 40239 i 2021 r. – 39503

³² 2 pracowników socjalnych objętych badaniem

³³ Dz. U z 2022 r., poz. 1166

Pitowski

- i był wpisany na listę radców prawnych w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Łodzi;
- dwóch psychologów zatrudnionych na podstawie umów zlecenia, w wymiarze pracy 4 i 7 godzin tygodniowo. Obie osoby posiadały kwalifikacje do zajmowania stanowiska psychologa określone przepisami ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów³⁴;
  - Kierownik Świetlicy środowiskowej zatrudniony na podstawie umowy zlecenie, spełniała wymogi kwalifikacyjne dla kierownika placówki wsparcia dziennego określone w art. 25 ust. 2 pkt 1a ustawy o wspieraniu rodziny³⁵.

(akta kontroli str.861-942)

W okresie pandemii COVID-19 nie nastąpiły żadne zmiany w zakresie zatrudnienia specjalistów.

(akta kontroli str.1526-1531)

1.9. Współpraca w realizacji zadań

MOPS realizując w okresie pandemii COVID-19 zadania z zakresu wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności współpracował z Policją, Strażą Miejską oraz Związkiem Harcerstwa Polskiego. W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współpracował z Caritas przy Parafii św. Pawła Apostoła, gdzie organizowano pomoc żywnościową. Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS efektem współpracy Ośrodka z innymi organizacjami było zapewnienie kompleksowej pomocy osobom potrzebującym.

Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS realizując zadania w okresie pandemii COVID-19 z zakresu wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności nie występowały trudności we współpracy z innymi instytucjami.

(akta kontroli str. 1526-1531)

1.10. Projekty socjalne i programy osłonowe

W latach 2019-2022 (do 30 czerwca) MOPS realizował m.in. następujące projekty socjalne:

- Program „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023”, którego celem było zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą dorosłych zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych. Na realizację programu w latach 2019-2022 przeznaczono i wydatkowano odpowiednio: 560.909 zł, 582.294 zł, 581.008 zł i 163.467 zł. Źródłem finansowania programu były środki z budżetu państwa;
- Program „Opieka Wytchnieniowa”, którego celem było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobą z orzeczoną niepełnosprawnością. Na realizację programu w latach 2021-2022 przeznaczono i wydatkowano odpowiednio: 13.876 zł i 6.665 zł. Źródłem finansowania programu były środki z Funduszu Solidarnościowego;
- Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, którego celem było zapewnienie pomocy w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym, a w konsekwencji zwiększenie szans osób niepełnosprawnych na prowadzenie bardziej samodzielnego i aktywnego życia. Na realizację programu w latach 2020-2022 przeznaczono i wydatkowano odpowiednio: 88.475 zł, 125.167 zł i 38.645 zł. Źródłem finansowania programu były środki z Funduszu Solidarnościowego;

³⁴ Dz. U z 2019 r., poz. 1026 ze zm.

³⁵ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2022 r., poz. 447 ze z.) zwana dalej ustawą o wspieraniu rodziny.

Piotrowski

- Program „Wspieraj Seniora – Solidarnościowy Korpus Wsparcia”, którego celem było zapewnienie wsparcia seniorów w wieku 70 lat i więcej. Źródłem finansowania programu były środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

(akta kontroli str. 1537-1553)

1.11. Zespół Interdyscyplinarny

Na podstawie Zarządzenia nr 16/18 Prezydenta Miasta Zduńska Wola z dnia 17 stycznia 2018 r., na terenie miasta Zduńska Wola działał Zespół Interdyscyplinarny³⁶. Sposób i tryb powoływania i odwoływania członków Zespołu określony został w Uchwale nr LVI/619/18 Rady Miasta Zduńska Wola z 27 kwietnia 2018 r. Zgodnie z uchwałą spotkania Zespołu odbywały się w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na kwartał. W 2019 i 2021 r. odbyły się cztery takie spotkania w każdym roku, natomiast w 2020 r. – dwa. Do czerwca 2022 r. odbyły się dwa posiedzenia Zespołu.

Do protokołów z posiedzeń każdorazowo dołączano listy obecności z podpisami osób uczestniczących w spotkaniach.

Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS, w okresie pandemii COVID-19 Zespół realizował swoje zadania w reżimie sanitarnym.

(akta kontroli str. 943-970, 1526-1531)

W okresie pandemii COVID-19 częstotliwość spotkań grup roboczych nie uległa znaczącej zmianie. W 2019 r. odbyły się 143 spotkania w ramach 73 utworzonych grup, w 2020 r. – 148 w ramach 64 grup, w 2021 r. – 153 w ramach 69 utworzonych grup, natomiast w pierwszej połowie 2022 r. – 60 spotkań w ramach 43 grup. W czasie pandemii posiedzenia były zorganizowane w reżimie sanitarnym, a w okresie zwiększonej liczby zachorowań miały formę konsultacji telefonicznych.

(akta kontroli str. 465-485, 1537-1553)

Zadaniem Zespołu było integrowanie i koordynowanie działań podmiotów wchodzących w skład Zespołu oraz specjalistów działających w grupach roboczych. Działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie były realizowane przez pracowników MOPS w szczególności poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie zjawisku;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie;
- stałą edukację środowiska lokalnego poprzez systematyczne umieszczanie ulotek, plakatów, broszur w miejscach publicznych;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym.

Do działań pracowników MOPS powołanych w ramach grup roboczych w tym zakresie należało, w szczególności:

- opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach;
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodziło do przemocy oraz efektów tych działań;
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodziło do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy.

(akta kontroli str. 943-970, 1537-1553)

Pistowski

³⁶ Dalej: „Zespół”.

1.12. Finansowanie zadań na rzecz wsparcia rodzin przeżywających trudności

Łączna kwota wydatków budżetowych planowanych w latach 2019-2022 (do 30 czerwca) na zapewnienie interwencji kryzysowej, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz wsparcie rodzin, w tym przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wyniosła 2.647,7 tys. zł, z czego z przeznaczeniem na: zapewnienie dożywiania, w tym w ramach interwencji kryzysowej odpowiednio: 560,9 tys. zł, 582,2 tys. zł, 581,0 tys. zł i 336,8 tys. zł, zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 59,0 tys. zł, 62,8 tys. zł, 71,2 tys. zł i 52,0 tys. zł oraz wspieranie rodziny – 85,2 tys. zł, 93,6 tys. zł, 108,9 tys. zł i 53,7 tys. zł.

Wydatkowano łącznie 2.904,4 tys. zł, w tym odpowiednio na: zapewnienie dożywiania – 560,9 tys. zł, 582,2 tys. zł, 581,0 tys. zł i 616,7 tys. zł, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – 57,5 tys. zł, 58,6 tys. zł, 68,2 tys. zł i 37,5 tys. zł oraz wspieranie rodziny – 85,2 tys. zł, 93,6 tys. zł, 108,9 tys. zł i 53,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 971-1045)

Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS, w okresie objętym kontrolą środki finansowe przeznaczone na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 były wystarczające. W związku z pandemią wysokość planowanych wydatków uległa zmianie, a zwiększenie środków nastąpiło w rozdziale 75421 – Zarządzanie kryzysowe. Na zakup środków ochrony osobistej oraz środków służących ograniczeniu ryzyka zakażeniem wirusem SARS-CoV-2 wydatkowano łącznie 27,1 tys. zł, tj. odpowiednio: w 2020 r. – 22,9 tys. zł, w 2021 r. – 3,9 tys. zł i 2022 (do 30 czerwca) – 0,2 tys. zł. Dodatkowo na przeciwdziałanie skutkom ryzyka zakażenia wirusem, MOPS otrzymał nieodpłatnie od Wojewody Łódzkiego środki ochrony osobistej w postaci m.in. rękawiczek jednorazowych, maseczek i fartuchów ochronnych.

(akta kontroli str. 1526-1531)

1.13. Skargi i wnioski dotyczące działalności w zakresie wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności

W okresie objętym kontrolą do MOPS nie wpłynęły skargi ani wnioski dotyczące działalności w zakresie pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności, w tym w szczególności dotyczące ograniczenia dostępności pomocy w okresie pandemii COVID-19.

(akta kontroli str. 1046)

1.14. Kontrole realizacji zadań w zakresie wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności

W okresie objętym kontrolą w MOPS Prezydent Miasta Zduńska Wola przeprowadził łącznie pięć kontroli (po jednej w 2019 r. i 2021 r. oraz trzy w 2020 r.):

- jedną w zakresie warunków i jakości świadczonej opieki w Świetlicy Środowiskowej Zduńskowolskiego Centrum Integracji (2020 r.) – w wyniku, której nie sformułowano uwagi i wniosków;
- jedną w zakresie funkcjonowania środowiska wewnętrznego i mechanizmów kontroli na przykładzie polityki rachunkowości (2020 r.). – w wyniku, której nie sformułowano uwagi i wniosków.
- dwie w zakresie realizacji zadań Punktu ds. przemocy w rodzinie i Świetlicy Środowiskowej Zduńskowolskiego Centrum Integracji w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (2019 i 2021 r.) – w wyniku, których nie sformułowano uwag i wniosków;
- jedną w zakresie prawidłowości dokonywania rozliczeń VAT (2020 r.), w wyniku której nie sformułowano uwagi i wniosków.

(akta kontroli str. 1047-1103, 1537-1553)

Piotrowski

Stwierdzone nieprawidłowości W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA W MOPS prawidłowo organizowano zadania związane z udzielaniem pomocy dla osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19 i zapewniono dostępność różnych form wsparcia. W opracowanych dokumentach zdiagnozowano zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta oraz dokonano określenia celów i koniecznych działań w uchwalonych przez Radę Miasta, tj. Strategii Rozwiązywania Problemów oraz Miejskich Programach Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Nie stwierdzono, by wprowadzone procedury w zakresie obostrzeń epidemicznych ograniczały dostępność lub uniemożliwiały uzyskanie pomocy w okresie pandemii COVID-19. W związku z problemami rodzin spowodowanymi pandemią, MOPS zapewnił dostęp do informacji o możliwości uzyskania pomocy. W okresie pandemii nie nastąpiła zmiana w zakresie celów i zadań MOPS w obszarze wsparcia i pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności. W trakcie pandemii COVID-19 pracę MOPS zorganizowano w sposób zapewniający realizację zadań i dostępność różnych form pomocy, mimo ograniczeń w bezpośrednich kontaktach oraz czasowego wstrzymania działalności grup wsparcia, Klubu Seniora i Świetlicy środowiskowej. Podejmowano działania wynikające z rozeznaczonych potrzeb społecznych i realizowano programy osłonowe jednak nie wszystkie przyniosły zamierzone rezultaty.

OBSZAR

2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19 oraz jej efekty

Opis stanu faktycznego

2.1. Liczba osób i rodzin potrzebujących pomocy oraz przyczyny objęcia wsparciem

W badanym okresie 2019-2022 (I połowa) liczba osób/rodzin korzystających z form pomocy oferowanych przez MOPS przedstawiała się następująco:

- poradnictwo psychologiczne, odpowiednio: 317, 183, 164 i 75 rodzin, z czego w ramach interwencji kryzysowej, odpowiednio: 18, 13, dziewięć i dwie rodziny,
- poradnictwo prawne, odpowiednio: 38, 15, 16 i cztery rodziny, z czego w ramach interwencji kryzysowej w 2019 i 2021 r. – po dwie rodziny, w 2020 r. – trzy, zaś w I połowie 2022 r. nie odnotowano żadnego przypadku,
- poradnictwo socjalne, odpowiednio: 2025, 1979, 1894 i 1436 rodzin, z czego w ramach interwencji kryzysowej, odpowiednio: w 2019 i 2020 r. – po cztery rodziny, w 2021 r. – trzy, zaś w I połowie 2022 r. nie odnotowano żadnego przypadku,
- poradnictwo rodzinne, odpowiednio: 14, 11, 25 i 17 osób, z czego w ramach interwencji kryzysowej nie odnotowano żadnego przypadku,
- zasiłków celowych, odpowiednio: 2019 r. - 619 osób, w 2020 r. – 570, w 2021 r. – 523,
- zasiłków okresowych, odpowiednio: 2019 r. - 385 osób, w 2020 r. – 333, w 2021 r. – 340,
- zasiłków stałych, odpowiednio: 2019 r. - 175 osób, w 2020 r. – 157, w 2021 r. – 156,
- praca socjalnej, odpowiednio: 2019 r. - 868 osób, w 2020 r. – 860, w 2021 r. – 826,
- mediacji, odpowiednio w 2019 r. trzy rodziny, zaś w 2020, 2021 i w I połowie 2022 r. nie odnotowano żadnego przypadku,
- poradnictwa terapeutycznego, odpowiednio: 66, 31, 59, i 23 osób,

- asystentów rodziny, odpowiednio: 34, 33, 33 i 30 rodzin,
- pracownika w ramach programu³⁷ „Wspieraj seniora”, który dokonywał zakupów artykułów spożywczych i środków higieny osobistej, odpowiednio: w 2019 i 2022 r. nie odnotowano żadnego przypadku, zaś w 2020 – siedem i 2021 – 17 osób,
- opiekuna osób starszych, odpowiednio: 71, 74, 70 i 70 osób,
- skorzystania z miejsc całodobowego schronienia, odpowiednio: 26, 15, 31 i 19 osób,
- z mieszkańców chronionych, odpowiednio: w 2019 i 2020 r. nie odnotowano żadnego przypadku, zaś w 2021 i I połowie 2022 r. – po dwie osoby,
- gorącego posiłku – w trakcie trwania kwarantanny zapewniono 317 porcji w ramach całodobowego wyżywienia,
- z Klubu seniora odpowiednio: 40, 40, 40 i 40 osób,
- grup wsparcia, odpowiednio: w 2020 i 2022 r. nie odnotowano żadnego przypadku, zaś w 2019 – trzy i 2021 r. – dwie osoby,
- pomocy w formie pracy socjalnej odpowiednio: 56, 28, 40 i 20 rodzin,
- kontraktów socjalnych, odpowiednio: 56, 28, 40 i 20 osobami,
- pomoc w postaci posiłku, w tym m.in. w zakresie dożywiania dzieci, odpowiednio: 302, 266, 233 i 187 dzieci,
- w okresie pandemii COVID-19, ze względu na zamknięcie szkół i przedszkoli i wprowadzenia nauki zdalnej, MOPS na wniosek rodziców przyznał dla 154 dzieci świadczenie pieniężne na zakup posiłku, a dla 106 dzieci nadal były opłacane obiady w przedszkolu.

Głównymi przyczynami zgłaszania osób i rodzin oraz udzielenia im pomocy były trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego i utrata pracy³⁸. Pozostałe przyczyny dotyczyły ciężkich chorób w rodzinie i własnych, oraz ochrony macierzyństwa³⁹. Korzystający z pomocy w MOPS nie wskazywali jako przyczyny zgłoszenia kwarantanny i długotrwałej izolacji oraz innych problemów spowodowanych pandemią COVID-19.

(akta kontroli str.465-485, 1537-1553)

W okresie pandemii COVID-19 nie nastąpiło istotne zmniejszenie lub zwiększenie liczby osób korzystających ze wsparcia i pomocy, jak również nie wydłużył się okres oczekiwania na pomoc.

(akta kontroli str. 1537-1553)

Pomoc w MOPS skierowana była do wszystkich osób doświadczających przemocy, a udzielenie pomocy psychologicznej w ramach interwencji kryzysowej dzieciom możliwe było za zgodą ich opiekunów prawnych. Dzieciom w stanie kryzysu pomoc udzielana była m.in. przez placówki oświatowe, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Zduńskiej Woli oraz poradnie zdrowia psychicznego.

Z informacji przekazanych NIK⁴⁰ wynikało m.in., że:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna zaobserwowała, że problemy emocjonalne u dzieci i młodzieży nasiliły się z końcem pandemii i po powrocie do szkół. Rodzice zgłaszali przede wszystkim obniżenie się nastroju dzieci, osłabioną motywację do wysiłku umysłowego, braki edukacyjne, problemy z powrotem do pracy edukacyjnej w grupie, słabsze oceny, trudności w koncentrowaniu uwagi, nadużywanie urządzeń cyfrowych, a w konsekwencji

³⁷ W 2019 r. – 0 osób, w 2020 r. – 7, w 2021 r. – 17 i 2022 – 0.

³⁸ Odpowiednio w: 2019 r. – 730 i 725, w 2020 r. – 694 i 657, 2021 r. – 675 i 612, 2022 r. – 142 i 255.

³⁹ Odpowiednio w: 2019 r. – 380 i 421, w 2020 r. – 670 i 406, 2021 r. – 625 i 395, 2022 r. – 221 i 50.

⁴⁰ Informacje przekazane NIK w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Zduńskiej Woli oraz pięć wybranych szkół.

Pistowski

ograniczenie innych aktywności. Zaistniała większa potrzeba indywidualnego wsparcia. Takie problemy zgłaszali również pedagodzy szkolni. W roku szkolnym 2021/2022 odnotowano większą liczbę wydanych orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania (głównie z przyczyn emocjonalnych) – 52. W roku szkolnym 2019/2020 i 2020/2021 wydano ich odpowiednio: 29 i 37. Zaobserwowano także obniżenie wieku dzieci z zaburzeniami emocjonalno-społecznymi. W poprzednich latach trudności dotyczyły głównie uczennic szkół ponadpodstawowych. Pandemia wpłynęła na pojawienie się problemów emocjonalno-społecznych i zaburzeń zachowania już u uczniów klas IV szkoły podstawowej (w tym także chłopców). W roku szkolnym 2021/2022 zwiększyła się liczba wydanych orzeczeń dotyczących zagrożenia niedostosowaniem społecznym – 12 (w dwóch poprzednich rocznikach było to odpowiednio: dziewięć i 10 orzeczeń) oraz liczba konsultacji przeprowadzonych na rzecz dzieci i młodzieży – 485 (w dwóch poprzednich rocznikach było to odpowiednio: 155 i 261 konsultacji);

- wsparciem psychologów i pedagogów szkolnych objętych było w okresie pandemii COVID-19 i związanej z nią nauki zdalnej łącznie 903 uczniów (dane z pięciu szkół). Dyrektorzy szkół wskazywali na zwiększenie w okresie pandemii liczby uczniów wymagających indywidualnego wsparcia oraz na pogłębienie problemów związanych z nauką zdalną i izolacją w przeważającej liczbie u uczniów o zwiększonej wrażliwości i trudnościach emocjonalnych. W okresie pandemii zachodziła potrzeba udzielenia dodatkowego wsparcia w formie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, dydaktyczno-wyrównawczych oraz dodatkowych zajęć kształtujących kompetencje emocjonalno-społeczne ucznia. Dyrektorzy szkół dostosowali formy udzielanego wsparcia do zaistniałych potrzeb wykorzystując przy tym narzędzia informatyczne, tj. komunikatory internetowe, e-Dziennik. W okresie pandemii wzmocniła się również współpraca szkół m.in. z pracownikami socjalnymi, kuratorami sądowymi i Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.

(akta kontroli str. 1104-1128)

2.2. Prawidłowość świadczenia pomocy interwencyjnej osobom i rodzinom będącym w kryzysie oraz jej efekty

Szczegółowemu badaniu poddano dokumentację sześciu spraw, w których w okresie objętym kontrolą, udzielano pomocy w ramach interwencji kryzysowej. W okresie pandemii COVID-19 nie nastąpiły zmiany w sposobie realizacji ww. pomocy. Analiza dokumentacji wykazała, iż:

- jedyną występującą przyczyną udzielenia pomocy w formie interwencji kryzysowej była przemoc w rodzinie. Z własnej inicjatywy do MOPS zgłosiły się cztery osoby (66% zbadanych spraw), w dwóch przypadkach było to zgłoszenie telefoniczne (w tym jedno od psychologa z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zduńskiej Woli);
- sześciu osobom zaproponowano wsparcie psychologa w dniu interwencji, z których jedna skorzystała z pomocy psychologicznej krótkoterminowej, natomiast z długoterminowej sześć osób. W badanej próbie nie wystąpił ani jeden przypadek korzystania z pomocy jednorazowej;
- sytuacja życiowa jednej osoby, która skorzystała z pomocy psychologa poprawiła się, a zastosowana terapia psychologiczna pomogła jej odzyskać równowagę psychiczną. Kobieta podjęła stosowną terapię;
- w pozostałych pięciu przypadkach zaproponowana w późniejszym czasie pomoc psychologiczna, także przyczyniła się do poprawy sytuacji osób/rodzin i poprawy relacji rodzinnych;

Pistouni

- wszystkie osoby/rodziny po interwencji kryzysowej były objęte wsparciem pracownika socjalnego. We wszystkich przypadkach zaplanowano dalsze formy pomocy. Rodziny te zostały objęte wsparciem pracownika socjalnego, który systematycznie dokonywał oceny sytuacji rodziny i kontynuował z nimi pracę w celu poprawy jakości warunków życia. W przypadku czterech rodzin przeprowadzono konsultację w ramach zespołu interdyscyplinarnego w związku ze stosowaniem przemocy;
- w żadnej ze zbadanych spraw nie wystąpiła konieczność zapewnienia pomocy medycznej ani konieczność wezwania służb ratunkowych.

(akta kontroli str.1129-1160)

2.3. Prawdliwość udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w uzyskaniu mieszkania

W badanym okresie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie nie udzielano pomocy w uzyskaniu mieszkania, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy. Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora MOPS nie było przypadków kierowania do mieszkań socjalnych/komunalnych i Ośrodek nie udzielił takiego wsparcia w zakresie uzyskania mieszkania, ponieważ osoby takie nie zgłaszały potrzeby. Osoby te wyprowadzały się do swoich rodzin bądź pozyskały na rynku prywatnym mieszkania.

(akta kontroli str.157-1553)

2.4. Prawdliwość przyznawania pomocy dotyczącej dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej

W latach 2019-2022 (do 30 czerwca) wydano łącznie 3464 (w tym: w 2019 r. – 1058, w 2020 r. – 1199, 2021 r. – 916 i 2022 r.⁴¹ – 291) decyzji w sprawie udzielenia pomocy w zakresie dożywiania, które obejmowały 988 dzieci i młodzieży (tj. w 2019 r. – 302, w 2020 r. – 266, w 2021 r. – 233 i 2022 r. – 187). Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie, a od wydanych decyzji nie złożono odwołań.

Nie wystąpiły również przypadki nierozpoznania wniosku lub umorzenia prowadzonego postępowania.

Analiza czterech decyzji⁴² w zakresie prawidłowości ich rozpatrywania i wydawania decyzji administracyjnych wykazała m.in., iż:

- wszystkie decyzje zostały wydane na wniosek rodziców lub opiekunów;
- zgodnie z § 2 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego⁴³ oraz art. 107 ustawy o pomocy społecznej przed wydaniem wszystkich decyzji, każdorazowo przeprowadzono wywiad środowiskowy;
- w przypadku dwóch⁴⁴ decyzji obowiązujących w okresie trwania epidemii COVID -19 (w tym jedna w okresie III kwartału 2020 r. i jedna w okresie I kwartału 2021 r.), Ośrodek nie dokonał zmiany formy przydzielonej pomocy, tj. zasiłkiem celowym nie zostały objęte dzieci korzystające z posiłków w placówkach oświatowych. Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora MOPS, w przypadku pierwszego dziecka decyzja nie została zmieniona, ponieważ dziecko nadal uczęszczało do przedszkola i korzystało z pomocy w formie posiłków, natomiast w przypadku drugiej decyzji nie została ona zmieniona, gdyż sytuacja dotycząca zamknięcia szkół była niepewna i przypuszczano, iż będzie to sytuacja przejściowa, w związku z czym Ośrodek wstrzymał się z wydaniem

⁴¹ Do 30 czerwca.

⁴² W tym: dwie decyzje z 2019 r. oraz po jednej decyzji z 2020 r. i 2021 r.

⁴³ Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. poz. 893), które uchylilo z dniem 15 listopada 2021 r. rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U z 2017 r. poz. 1788).

⁴⁴ Nr: DŚU.5113.93.2021 i DŚU.5113.193.2020.

Piotrowski

decyzji zmieniającej, ale rodzina ta była objęta pomocą finansową i otrzymała w listopadzie i grudniu 2020 r. pomoc w formie świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”;

- w przypadku czterech⁴⁵ rodzin dożywianiem nie objęto wszystkich dzieci w rodzinie. Zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika MOPS, w przypadku trzech rodzin nie objęto pomocą w formie posiłków dzieci ze względu na ich wiek, lecz otrzymywały one pomoc w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności. Natomiast w przypadku czwartej rodziny dożywianiem zostały objęte wszystkie dzieci tylko w formie dwóch odrębnych decyzji, tj. pierwsza decyzja na jedno dziecko, a druga – na pozostałe dzieci;
- w objętych badaniem sprawach dotyczących pomocy w zakresie dożywiania średni czas oczekiwania na przyznanie świadczenia, liczony od dnia złożenia wniosku, wynosił od 0 do 29 dni;
- wszystkie osoby, którym została przyznana pomoc z tytułu ubóstwa spełniały kryteria dochodowe określone w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej⁴⁶;
- nie występowały przypadki decyzji wydanych przez MOPS z mocą wsteczną;
- decyzje wydawane były na czas określony: dwie decyzje na okres trzech miesięcy oraz dwie na okres pięciu miesięcy;
- decyzje zostały wydane przez osoby posiadające upoważnienie do ich wydawania;
- wszystkie decyzje spełniały wymogi art. 107 § 1 i 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁴⁷ i zawierały pouczenie o przysługującym trybie odwoławczym, a także zawierały pouczenie o konieczności poinformowania organu o okolicznościach wskazanych w art. 109 ustawy o pomocy społecznej;
- żadna z wytypowanych do analizy decyzji nie została uchylona;
- od wydanych decyzji nie złożono odwołań.

(akta kontroli str. 1161-1165, 1554-1559)

2.5. Prawidłowość wykonywania pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

W latach objętych kontrolą na terenie Miasta Zduńska Wola odnotowano łącznie 738 (tj. w 2019 r. – 206, w 2020 r. – 198, 2021 r. – 192 i 2022 r.⁴⁸ – 142) rodzin, które miały trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Szczegółowa analiza dokumentacji czterech rodzin wykazała, iż:

- we wszystkich przypadkach MOPS powziął informacje o problemach rodzin od Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli, który informował o ograniczeniu władzy rodzicielskiej, w celu objęcia rodziny odpowiednią pomocą;
- w przypadku czterech rodzin przeprowadzono wywiad środowiskowy i analizę sytuacji rodziny, w wyniku której w przypadku jednej rodziny pracownik socjalny

⁴⁵ Pierwsza rodzina (jedno dziecko objęte dożywianiem, dwoje dzieci nieobjętych dożywianiem – decyzja nr DŚU.5113.193.2020), druga rodzina (jedno dziecko objęte dożywianiem, jedno dziecko nieobjęte dożywianiem – decyzje nr: DŚU.5113.93.2021), trzecia rodzina (jedno dziecko objęte dożywianiem, dwoje dzieci nieobjętych dożywianiem – decyzja nr: DŚU.5113.76.2019), czwarta rodzina (jedno dziecko objęte dożywianiem, troje dzieci nieobjęte dożywianiem – decyzje nr: DŚU.5113.186.2019).

⁴⁶ Zastąpione rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, które weszło w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

⁴⁷ Dz. U. z 2022 r., poz. 2000, ze zm.; dalej: „Kpa”.

⁴⁸ Do 30 czerwca.

Protawski

- stwierdził potrzebę i skierował wniosek do dyrektora MOPS, który przydzielił asystenta rodziny zgodnie z art. 11 ust. 1-4 ustawy o wspieraniu rodziny;
- we wszystkich przypadkach prowadzono właściwą pracę z rodziną. Katalog form wsparcia był adekwatny do zdiagnozowanych problemów i form pracy wskazanych w wywiadzie środowiskowym oraz analizie sytuacji rodziny. Zapisy sporządzanych kart pracy z osobą/rodziną oraz sprawozdaniach z przebiegu pracy pracownika socjalnego (kwartalnych) potwierdzały prowadzenie w ramach pracy socjalnej takich kierunków wsparcia jak: poprawa pełnienia roli opiekuńczo-wychowawczej, poprawa funkcjonowania rodziny w środowisku lokalnym, współpraca asystenta z pracownikiem socjalnym, motywacja do aktywizacji zawodowej czy wsparcie w sytuacjach kryzysowych;
  - w przypadku wszystkich rodzin przeprowadzono wywiad środowiskowy w terminie odpowiednio: 10, 12, 23 i 175⁴⁹ dni po powzięciu przez MOPS informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, a w przypadku jednej rodziny asystent rodziny został przydzielony po pięciu dniach od przeprowadzenia analizy sytuacji rodziny;
  - w dokumentacji rodzin odnotowano zastosowanie poszczególnych form wsparcia wymienionych w art. 10 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny, tj. konsultacji psychologicznych w ramach warsztatów (dwie rodziny), wsparcia specjalisty ds. relacji interpersonalnych celem pomocy w rozwiązywaniu konfliktów (jedna rodzina), uczestnictwa w grupie wsparcia z psychologiem (dwie rodziny);
  - w jednym przypadku praca z rodziną została zakończona w związku z przywróceniem władzy rodzicielskiej na mocy postanowienia sądu. Prowadzona praca socjalna z rodziną przyniosła zamierzone efekty, matka odzyskała władzę rodzicielską, utrzymywała zatrudnienie, nastąpiła trwała poprawa w funkcjonowaniu rodziny.

(akta kontroli str. 1166-1172)

2.6. Prawidłowość realizacji wsparcia w placówkach wsparcia dziennego

W MOPS działała placówka wsparcia dziennego, tj. Świetlica środowiskowa Zduńskowolskie Centrum Integracji. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym⁵⁰:

- celem świetlicy było m.in.: wspieranie rodziny w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej; zapewnienie pomocy rodzinie i dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonych demoralizacją; wsparcie rodziny w sytuacjach kryzysowych w celu jej integracji; zapobieganie zachowaniom nieakceptowalnym społecznie i szkodliwym dla zdrowia dzieci oraz przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- do zadań świetlicy należało m.in.: zapewnienie dzieciom opieki i wychowania w czasie wolnym od zajęć szkolnych; współpraca z rodzicami lub opiekunami prawnymi dziecka oraz przedstawicielami odpowiednich instytucji w celu tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi dzieci; pomoc w sytuacjach kryzysowych, problemach szkolnych, rodzinnych, osobistych dziecka.

(akta kontroli str. 1173-1186)

Kontrola dokumentacji pięciu rodzin wykazała, że wszystkie dzieci do placówki wsparcia dziennego zostały zapisane⁵¹ przez rodziców/opiekunów, a w dokumentacji

⁴⁹ W przypadku przeprowadzenia wywiadu środowiskowego w terminie 175 dni po powzięciu przez MOPS informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej podejmowano następujące czynności: w dniu 17.06.2020 r. wysłano zaproszenie do kontaktu z pracownikiem socjalnym; 18.08.2020 r. wizyta pracownika w środowisku – pozostawiono wezwanie; 29.09.2020 r. wizyta pracownika w środowisku - pozostawiono wezwanie; 30.11.2020 konsultacja z kuratorem – uzyskano informację dot. zmiany miejsca pobytu rodziny; 01.12.2020 r. – wywiad środowiskowy dot. pracy socjalnej.

⁵⁰ Zarządzenie Dyrektora MOPS w sprawie Regulaminu organizacyjnego placówki wsparcia dziennego „Świetlicy środowiskowej Zduńskowolskie Centrum Integracji”.

⁵¹ Wszystkie dzieci zapisane w dniu 4.01.2021 r.

Piotrowski

znajdowały się ich wnioski o przyjęcie dziecka. Dla każdego dziecka sporządzono „Kartę pobytu dziecka”. Diagnoza zawierała informacje dotyczące m.in.: sytuacji rodzinnej dziecka, funkcjonowania w świetlicy, sytuacji szkolnej, funkcjonowania emocjonalnego, umiejętności samoobsługowych, dbałości o higienę, itp. Wychowawcy świetlicy analizowali wyniki obserwacji i w przypadku znaczących dla dziecka wydarzeń, dokonywali aktualizacji „Karty pobytu dziecka”.

Dzieci przebywające w Świetlicy uczestniczyły w zajęciach, których zakres odpowiadał zdiagnozowanym potrzebom dzieci, a ich celem była m.in. poprawa funkcjonowania emocjonalnego i społecznego, rozwój uzdolnień i zainteresowań. Od 2020 r. MOPS prowadził dokumentację⁵² potwierdzającą współpracę placówki z rodzicami/opiekunami dziecka, placówkami oświatowymi i pedagogami szkolnymi.

(akta kontroli str. 1187-1252, 1568-1571)

2.7. Prawidłowość udzielania wsparcia w formie rodziny wspierającej.

MOPS w badanym okresie nie prowadził wsparcia w formie rodziny wspierającej.

(akta kontroli str. 1521-1525, 1537-1553)

2.8. Prawidłowość realizacji wsparcia w formie mieszkania chronionego

Mieszkanie chronione prowadzone było na terenie Miasta od 2017 r. W okresie objętym kontrolą w Zduńskiej Woli funkcjonowało jedno mieszkanie chronione, którym dysponował MOPS, w którym mogły zamieszkiwać trzy osoby. W mieszkaniu chronionym utworzono trzy miejsca dla mieszkańców Zduńskiej Woli.

(akta kontroli str. 1256)

Mieszkanie przy ul. Szkolnej należące do Miasta Zduńska Wola funkcjonowało od początku okresu objętego kontrolą. MOPS prowadził to mieszkanie na podstawie Uchwały⁵³ Rady Miasta Zduńska Wola z dnia 27 listopada 2017 r. Zgodnie z zapisami uchwały mieszkanie chronione przeznaczone było dla pełnoletnich osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub stopniem umiarkowanym, w odniesieniu do których orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsje oraz niewidomych, które nie wymagają całodobowej opieki osób trzecich, zamieszkałych na terenie miasta.

(akta kontroli str. 1253-1255)

W latach 2019-2022 (do 30 czerwca) wydano łącznie cztery decyzje w sprawie przyznania wsparcia w mieszkaniu chronionym, które obejmowały dwie osoby (wszystkie w 2021 r., w tym dwie aktualizujące okres użytkowania). Wszystkie złożone do MOPS wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie, a od wydanych decyzji nie złożono odwołań.

Nie wystąpiły również przypadki nierozpoznania wniosku i umorzenia prowadzonego postępowania. Analiza czterech decyzji⁵⁴ w zakresie prawidłowości ich rozpatrywania i wydawania wykazała m.in., iż:

- wszystkie decyzje zostały wydane na wniosek osoby zainteresowanej;
- przed wydaniem wszystkich decyzji, każdorazowo przeprowadzono wywiad środowiskowy zgodnie z § 2 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego⁵⁵ oraz art. 107 ustawy o pomocy społecznej;

⁵² Dokumentacja taka nie była wymagana regulaminem placówki, od 2020 r. była prowadzona w ramach dobrej praktyki

⁵³ Nr XLVII/509/17 w sprawie utworzenia mieszkania chronionego w ramach Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” oraz określenia zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym

⁵⁴ Nr: DŚU.5115.3.2021 z dnia 28.12.2021 r., DŚU.5115.1.2021 z dnia 2.11.2021 r., DSU.5115.4.2021 z dnia 28.12.2021 r., DŚU.5115.2.2021 z dnia 02.11.2021 r.

⁵⁵ Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. poz. 893), które uchylilo z dniem 15 listopada 2021 r. rozporządzenie Ministra Rodziny,

- we wszystkich zbadanych sprawach przed wydaniem decyzji pracownik MOPS nie dokonywał pisemnego uzgodnienia z osobą ubiegającą się o skierowanie do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- miejsca w mieszkaniach chronionych były przydzielane zgodnie z kryterium określonym w ustawie o pomocy społecznej i rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie mieszkań chronionych⁵⁶, tj. osobom niepełnosprawnym, w szczególności osobom niepełnosprawnym fizycznie lub osobom z zaburzeniami psychicznymi. Wszystkie osoby przebywające w mieszkaniu chronionym, spełniały kryteria, o których mowa w art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Wszystkie osoby składające wnioski o przyznanie pobytu w mieszkaniu chronionym były osobami niepełnosprawnymi, w szczególności osobami z zaburzeniami psychicznymi, a złożone wnioski były kompletne;
- w badanym okresie, w mieszkaniach chronionych zamieszkiwały łącznie dwie osoby. MOPS nie prowadził listy osób oczekujących na przydział mieszkania chronionego. Nie odnotowano wpływu wniosków o przyznanie miejsca w mieszkaniu chronionym, które czekałyby na rozpatrzenie;
- osoby, którym została przyznana pomoc spełniały kryteria dochodowe;
- nie występowały przypadki decyzji przyznających wsparcie w mieszkaniu chronionym wydanych przez MOPS z mocą wsteczną;
- w objętych badaniem sprawach średni okres oczekiwania na przyznanie świadczenia, liczony od dnia złożenia wniosku, wynosił od 12 do 14 dni;
- wszystkie decyzje spełniały wymogi art. 107 § 1 i 3 Kpa, zawierały pouczenie o przysługującym trybie odwoławczym, a także zawierały pouczenie o konieczności poinformowania organu o okolicznościach wskazanych w art. 109 ustawy o pomocy społecznej;
- żadna z wytypowanych do analizy decyzji nie została uchylona;
- od wydanych decyzji nie złożono odwołań.

(akta kontroli str. 1253-1333)

Miejsca w mieszkaniu chronionym, pozostawały niezagospodarowane przez cztery lata⁵⁷. Dyrektor MOPS wyjaśniła, że w związku z zawężoną grupą docelową nastąpiły utrudnienia w znalezieniu osób chętnych. Osoby, które były zainteresowane zamieszkaniem w lokalu kwalifikowały się pod względem schorzeń, jednak wymagały całodobowej opieki co uniemożliwiało ich umieszczenie. Powodem niezagospodarowania mieszkania była również odpłatność naliczana za pobyt w mieszkaniu. MOPS podejmował działania mające na celu zagospodarowanie mieszkania polegające na ciągłej rekrutacji m.in. poprzez wystosowanie pism do takich instytucji jak: Warsztaty Terapii Zajęciowej, Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, domów dziecka i środowiskowych domów samopomocy oraz zamieszczanie informacji o rekrutacji na stronie internetowej oraz w lokalnych mediach. W tej sytuacji, biorąc pod uwagę fakt niewykorzystania miejsca w mieszkaniu chronionym, zdaniem NIK, warto rozważyć rozszerzenie kręgu osób uprawnionych do uzyskania wsparcia w formie mieszkania chronionego na pozostałe grupy, które na mocy ustawy o pomocy społecznej mogą ubiegać się o miejsce w takim mieszkaniu.

(akta kontroli str. 1560-1567)

Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U z 2017 r. poz. 1788).

⁵⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 822, ze zm.

⁵⁷ Tj. w okresie od 27 listopada 2017 r. do 2 listopada 2021 r.

Piotrowski

2.9. Prawidłowość realizacji zadań związanych z kierowaniem do domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (ośrodka wsparcia)

W badanym okresie w wyniku braku wniosków nie realizowano zadań związanych z kierowaniem matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży do ośrodka wsparcia. Zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektora MOPS w przypadku uzasadniającym potrzebę udzielenia wsparcia w tej formie, MOPS udzieliłby informacji o możliwości skierowania takiej osoby potrzebującej pomocy do Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej lub Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem w Zduńskiej Woli.

(akta kontroli str.1334)

2.10. Prawidłowość realizacji zadań związanych z kierowaniem osób do środowiskowych domów samopomocy

W okresie objętym kontrolą MOPS dokonywał badania kompletności wniosków o skierowanie do Środowiskowego⁵⁸ domu samopomocy w Zduńskiej Woli⁵⁹. W badanym okresie MOPS nie wydawał decyzji o skierowaniu do dziennych domów pomocy.

(akta kontroli str. 1491)

Proces badania kompletności wniosków o skierowanie do śds odbywał się zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej oraz m.in. § 7 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy⁶⁰.

MOPS w badanym okresie zbadał kompletność łącznie 43 wniosków o skierowanie do śds, w tym w poszczególnych latach 2019-2022 (I połowa) odpowiednio: 23, sześć, dziewięć i pięć wniosków.

Szczegółowe badanie prawidłowości złożonych wniosków o skierowanie do śds przeprowadzono na wybranej losowo próbie pięciu wniosków złożonych w kontrolowanym okresie. W wyniku przeprowadzonej analizy ustalono, że wszystkie zbadane wnioski zostały złożone do właściwego dla miejsca zamieszkania podopiecznego, ośrodka pomocy społecznej, tj. zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie śds.

Pracownicy MOPS badali w terminie od 3 do 7 dni kompletność wniosków. Do wszystkich wniosków dołączono zaświadczenie lekarskie wydane przez lekarza psychiatrę lub lekarza neurologa, zaświadczenie lekarza rodzinnego o stanie zdrowia i braku przeciwwskazań do uczestnictwa w zajęciach. Ponadto pracownicy MOPS zgodnie z § 7 ust 3 przeprowadzili wywiad rodzinny zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego⁶¹ oraz rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego⁶², opisujący sytuację osobistą, dochodową, majątkową i rodzinną osób ubiegających się o objęcie opieką w ramach śds.

(akta kontroli str. 1335-1490)

Po weryfikacji każdego wniosku przez pracowników, Dyrektor MOPS przesyłał⁶³ sporządzony wywiad środowiskowy wraz z kompletem dokumentów do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zduńskiej Woli, które to na podstawie ww. dokumentacji dokonywało oceny możliwości skierowania do śds i wydawało decyzje

⁵⁸ ul. Łaska 59, 98-220 Zduńska Wola. Dom jest jednostką organizacyjną Powiatu Zduńskowolskiego.

⁵⁹ Dalej: śds

⁶⁰ Dz.U. 2020 poz. 249; dalej: rozporządzenie w sprawie śds.

⁶¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1788; rozporządzenie uchylone z dniem 15 listopada 2021 r.

⁶² Dz. U. z 2021 r. poz. 893.

⁶³ W terminie od 1 do 3 dni

Piotrowski

administracyjne⁶⁴.

(akta kontroli str. 1335-1490)

2.11. Prawdliwość ustalania wysokości odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych

W okresie objętym kontrolą od podopiecznych MOPS pobierano opłaty za udzieloną pomoc w formie całodobowego pobytu w mieszkaniu chronionym na podstawie uchwały nr XLVII/509/17 Rady Miasta Zduńska Wola z dnia 27 listopada 2017r.⁶⁵ zgodnie, z którą:

- podstawą do ustalenia miesięcznej odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym była kwota średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkania chronionego, która obejmowała: czynsz, zużycie wody i energii elektrycznej, odprowadzanie ścieków, wywóz nieczystości oraz abonament RTV;
- pobyt w mieszkaniu chronionym był nieodpłatny, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty kryterium dochodowego, zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej;
- indywidualną opłatę za pobyt w mieszkaniu chronionym ustalano w drodze decyzji administracyjnej, uwzględniając sytuację zdrowotną, bytową i materialną osoby kierowanej do mieszkania chronionego;
- określonych zostało pięć przedziałów stawek opłat, uzależnionych od dochodu mieszkańca⁶⁶.

(akta kontroli str. 1492-1511)

Z całodobowego pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystało łącznie dwóch mieszkańców Zduńskiej Woli (dwóch w: 2021 r. i 2022 r. - I półrocze).

Analiza czterech decyzji⁶⁷ w zakresie prawidłowości ustalania wysokości odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym wykazała, iż:

- opłatę za pobyt w mieszkaniu chronionym ustalono w drodze decyzji administracyjnej;
- zgodnie z art. 97 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej prawidłowo wyliczano dochód przypadający na jedną osobę oraz ustalano wysokość opłat za pobyt w mieszkaniu chronionym;
- nie występowały przypadki wydawania decyzji aktualizacyjnej, zmieniającej wysokość opłaty za pobyt w mieszkaniu chronionym, w związku ze zmianą sytuacji dochodowej osoby zamieszkującej;
- nie występowały przypadki wydawania przez MOPS decyzji w związku ze zmianą dochodu osoby, z mocą wsteczną;
- wystąpiły przypadki stosowania zwolnień z opłat, tj. jedna osoba została zwolniona z odpłatności z uwagi na spełnienie przesłanek określonych w uchwale w zakresie kryterium dochodowego, zaś wobec drugiej osoby ustalono odpłatność w kwocie 40% kosztów utrzymania mieszkania.

Na dzień 30 czerwca 2022 r. nie odnotowano zaległości z tytułu opłat za pobyt w mieszkaniu chronionym.

(akta kontroli str.1492-1511)

⁶⁴ W przypadku 5 badanych wniosków wydano decyzje pozytywne.

⁶⁵ Uchwała nr XLVII/509/17 Rady Miasta Zduńska Wola z dnia 27 listopada 2017 r. w sprawie utworzenia mieszkania chronionego w ramach Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” oraz określenia zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym.

⁶⁶ Dochód osoby lub rodziny w stosunku do kryterium dochodowego wynikającego z art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, tj.: do 100% – bezpłatnie, od 101 do 150% - 30 % miesięcznej opłaty, od 151 do 200% - 40%, od 201 do 250% - 50%, powyżej 251% - 100%.

⁶⁷ W tym: dwóch decyzji z 2019 r. oraz po jednej decyzji z 2020 r. i 2021 r.

Abtown

2.12. Prawdliwość realizowania procedury „Niebieskie Karty”

W latach 2019-2022 (do 30 czerwca) liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty⁶⁸ na terenie miasta Zduńska Wola wyniosła odpowiednio: 48, 47, 51 i 23, z czego odpowiednio osiem, trzy, dziewięć i trzy dotyczyły osoby niepełnoletniej. W badanym okresie zakończono odpowiednio 48, 43, 47 i 20 procedur. W większości przypadków⁶⁹ przyczyną zamknięcia sprawy NK był brak zasadności podejmowania dalszych działań.

Podstawą ustaleń dotyczących skuteczności i prawidłowości działań MOPS na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie było badanie trzech losowo wybranych postępowań dotyczących procedury NK.

W zakresie prawidłowości realizacji procedury NK, z punktu widzenia szybkości rozpoczęcia pomocy, kompletności i aktualności przekazywanych informacji oraz warunków prowadzenia rozmów ustalono, że:

- we wszystkich przypadkach procedura NK została wszczęta po raz pierwszy przez pracownika socjalnego MOPS, a osoby te wcześniej nie posiadały założonej NK,
- we wszystkich przypadkach wypełnienie formularza następowało w obecności osoby, co do której istniało podejrzenie, że była dotknięta przemocą w rodzinie;
- każdorazowo pracownik MOPS dokonał zdiagnozowania sytuacji i określił potrzeby osoby pokrzywdzonej;
- nie występowały sytuacje konieczności zorganizowania pomocy medycznej oraz schronienia w całodobowej placówce świadczącej pomoc;
- zgodnie z kryterium określonym w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”⁷⁰, z osobami pokrzywdzonymi przeprowadzono rozmowy w warunkach zapewniających im prywatność, bez udziału osoby stosującej przemoc;
- zgodnie z § 11 ust 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” osobom dotkniętym przemocą w rodzinie udzielono kompleksowych informacji (m.in. o instytucjach i podmiotach świadczących pomoc, formach pomocy, możliwych do podjęcia działaniach zmierzających do poprawy ich sytuacji);
- prowadzono rozmowy z osobami, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz poinformowano te osoby o możliwości skorzystania z programu korekcyjno-edukacyjnego;
- wypełnione formularze NK były przekazywane do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego w terminie nieprzekraczającym 7 dni od dnia wszczęcia procedury, zgodnie z § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”;
- we wszystkich przypadkach nastąpiło zakończenie procedury NK (z powodu braku zasadności podejmowania dalszych działań lub ustania przemocy i zrealizowania indywidualnego planu pomocy).

(akta kontroli str.1512-1519)

Piotrowski

⁶⁸ Dalej: „NK”.

⁶⁹ Tj. w 2019 r. – 40, w 2020 r. – 34, 2021 r. – 36 i 2022 r. (do 30 czerwca) – 11

⁷⁰ Dz. U. z 2011 r., nr 209 poz. 1245.

2.13. Prawdliwość realizowania projektów socjalnych i programów osłonowych

W badanym okresie MOPS realizował Program „Wspieraj Seniora – Solidarnościowy Korpus Wsparcia”, którego celem było zapewnienie wsparcia seniorów w wieku 70 lat i więcej, którzy w stanie epidemii zdecydowali się na pozostanie w domu i nie byli w stanie zabezpieczyć sobie artykułów podstawowej potrzeby. Dzięki realizacji programu seniorzy otrzymali pomoc w okresie epidemii koronawirusa. Na realizację programu w latach 2020-2021 przeznaczono i wydatkowano odpowiednio: 6.972 zł, 15.588 zł. Źródłem finansowania programu były środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

(akta kontroli str. 1537-1553)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Wszystkie cztery skontrolowane decyzje o skierowaniu osoby do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym, Dyrektor MOPS wydawał, pomimo że pracownik socjalny nie dokonywał przed ich wydaniem pisemnego uzgodnienia z osobą ubiegającą się o skierowanie do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym, co stanowiło naruszenie art. 53 ust. 9 i 10 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z ww. przepisem wydanie decyzji o skierowaniu osoby do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym jest przeprowadzane po dokonaniu uzgodnień mających formę pisemną pomiędzy pracownikiem socjalnym jednostki organizacyjnej pomocy społecznej prowadzącej mieszkanie chronione, a osobą ubiegającą się o skierowanie do korzystania ze wsparcia w postaci mieszkania chronionego.

Dyrektor MOPS wyjaśnił, że nie sporządzano uzgodnień w formie pisemnej z osobami ubiegającymi się o skierowanie do skorzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym, gdyż wynikało to z przeoczenia.

(akta kontroli str. 1560-1567)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie pandemii COVID-19 osoby i rodziny przeżywające trudności otrzymały prawidłowe wsparcie w formach pomocy dostępnych w MOPS. Nie było przypadków nieudzielenia pomocy osobom potrzebującym. W dokumentacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych odnotowywano zastosowanie poszczególnych formy wsparcia wymienionych w art. 10 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny. W przypadku przyjęcia dziecka do Świetlicy środowiskowej dla dzieci opracowywano indywidualne plany pracy, uwzględniające m.in. ich indywidualne predyspozycje i kompetencje. Wychowawcy świetlicy analizowali wyniki obserwacji i w przypadku znaczących dla dziecka wydarzeń dokonywali ich aktualizacji. Prawidłowo stosowano pomoc w zakresie dożywiania dzieci. Osobom przeżywającym trudności oraz będącym w kryzysie udzielano poradnictwa i specjalistycznej pomocy w ramach interwencyjnej kryzysowej oraz prawidłowo realizowano procedurę „Niebieskie Karty”.

W okresie objętym kontrolą pobyt w mieszkaniach chronionych był przyznawany osobom uprawnionym, jednak miejsca w mieszkaniu, pozostawały niezagospodarowane przez cztery lata. Przy podejmowaniu decyzji o przyznaniu miejsca w mieszkaniu chronionym przestrzegano zasad określonych w uchwale w sprawie mieszkań chronionych dotyczących okresu, na który może być przyznany pobyt. Rzetelnie weryfikowano uprawnienia do pobytu w mieszkaniach chronionych, a decyzje o przyznaniu miejsca w mieszkaniu chronionym były wydawane przez osoby uprawnione. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła wydawania decyzji o skierowaniu do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym, mimo braku wymaganych art. 53 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej, pisemnych uzgodnień.

Pistrowy

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski Zapewnienie wydawania decyzji po dokonaniu pisemnych uzgodnień z osobami ubiegającymi się o skierowanie do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 25 października 2022 r.

Kontroler
Rafał Piotrowski
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
p.o. Dyrektor
Piotr Walczak

.....
podpis